

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu „Občinske Uprave“ v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo „Občinske Uprave“ v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Iz odločb deželne vlade o pritožbah proti občinskim volitvam.

Županstva in volilce-občane sploh bo zanimalo zvedeti, kako je odločila c. kr. deželna vlada v posameznih slučajih o raznih točkah pritožb proti občinskim volitvam.

Nekaj takih odločb navajamo v sledečem.

1. Ugovor, da je I. I. vsled razburjenja in nemirov zamudil, — vdeležiti se glasovanja, — se radi pomanjkanja upravičenosti pritožnika za pritožbo zavrne.

Položaj je bil ta-le. — Pritožniki so navajali v pritožbi, da P. K. ni glasoval, ker je glasovanje zamudil vsled razburljivih nastopov in nemirov.

P. K. pa pritožbe ni sam podpisal, vsled česar je odločila deželna vlada, da tretje osebe niso legitimirane (upravičene) vlagati pritožbe radi dozdevnega oviranja pri izvrševanju volilne pravice za dotičnega, ki je bil pri tem prizadet. V tem slučaju gre za osebno, individualno pravico, ki jo je upravičen utemeljevati izključno le nositelj sam ali pa njegov postavni pooblaščenec.

2. Občinski volilni red nima izrečnega določila ne vsebine, da se smejo rabiti le take volilne listine (glasovnice in legitimacije), na kojih je pritisnjen občinski pečat, ker bi bile sicer neveljavne.

S tega stališča se torej ne morejo smatrati neveljavnim pri izpodbijani volitvi rabljene volilne listine; — (namreč brez občinskega pečata).

Iz tega sledi: Veljavne so tudi one glasovnice, ki nimajo občinskega pečata. — Kot predpogoj za veljavnost pa stavi c. kr. deželna vlada, da se rabijo po § 18., 6. odst. obč. vol. reda le one glasovnice, ki jih izroči deželni odbor občinam in ki jih potem občine dostavijo volilnim upravičencem.

Za nas je seveda važna odločba v tem oziru, da je izrečno povedano, da za veljavnost volilnih listin ni treba občinskega pečata.

3. Z ugovori proti volilnemu postopanju se ne more volilna pravica posameznih oseb niti izpodbijati niti uveljavljati.

V tem slučaju je bila naperjena pritožba proti temu, da se je pripustil k volitvi A. R. vkljub temu, da je bila o njegovem premoženju uvedena mobilarna eksekucija (izvršba na premoženju), da je bil torej A. R. po § 3. obč. vol. reda izključen od volilne pravice.

Tej pritožbi nasproti je odločila deželna vlada, kakor smo navedli.

Pritožba izpodbija namreč le aktivno volilno pravico, spada torej v volilne predpriprave in je v sedanjem stadiju volilnega dejanja prekludirana in ne več dopustna. A. P. je vpisan v pravomočnem volilnem imeniku; volilna pravica bi se bila mogla torej izpodbijati le v reklamacijskem postopanju (pri razpoložitvi volilnih imenikov), ne pa po že izvršeni volitvi.

4. Pri lastnoročnem podpisu pooblastila ni treba podpisov dveh prič.

Pooblastilo lahko izgotovi volilni upravičenec tudi v drugem, kot svojem stalnem bivališču.

Pritožniki so namreč izpodbijali veljavnost nekega pooblastila, češ da ni na njem podpisov dveh prič, in pa da je izgotovil volilni upravičenec pooblastilo v L., dočim je njegovo stalno bivališče v T.

To pritožbo, ki izpodbija pravnoveljavnost dotičnega volilnega pooblastila, je deželna vlada kot ne-utemeljeno zavrnila. — Razlogi zavrnitve so navedeni v dotični odločbi sledeči:

Pooblastilo je volilni upravičenec G. M. lastnoročno podpisal.

Sopodpis dveh prič torej vspričo določbe § 886. občega državl. zakonika za pravnoveljavnost dotičnega pooblastila ni potreben.

Ker ne vsebuje zakon tudi glede kraja izgotovitve pooblastila nikakih določil in omejitve, ne more okolnost sama na sebi, da se pooblastilo ni izgotovilo v stalnem bivališču volilnega upravičenca, ampak v drugem kraju, nikakor kratiti pravne veljavnosti pooblastila.

Volilnemu upravičencu se ne more zabraniti, da ne bi pooblastila izgotovil tudi v kakem drugem, nego v kraju svojega stalnega bivališča.

K zakonu o uvedbi davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin.

Da se opozore županstva in po njih potom javnih razglasov občinstvo sploh na določbe tega zakona, je razposlal deželni odbor vsem županstvom posebno okrožnico, ki jo priobčujemo tukaj z namenom, da se seznanijo z njo tudi drugi krogi, ker je za vse prebivalstvo cele dežele važna.

Glasi se:

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Št. 4359/13. — Dne 1. julija 1912 je stopil na Kranjskem v veljavo zakon z dne 4. junija 1912, dež. zak. št. 34, o uvedbi davščine od prirastka na vrednosti nepremičnin. Ker poznanje tega zakona še ni prodrlo v vse kroge prebivalstva in ima nepoznanje njegovih določil lahko neljube posledice za tiste, katerih se tiče, vidi se deželnemu odboru potrebno, opozoriti na najvažnejša določila navedenega zakona zlasti glede dolžnosti strank.

Ta davščina se pobira od prirastka na vrednosti in sicer takrat, kadar se izvrši sprememba v posestvu nepremičnine (zemljišča) ali deleža nepremičnine. Kdor torej proda ali kako drugače otuji kako nepremičnino, je dolžan v 14 dneh naznaniti prenos „Nadzorništvu deželnih naklad kakor deželnemu uradu za odmero in pobiranje davščine od vrednostnega prirastka nepremičnin“ v Ljubljani. V naznanilu je navesti za odmero merodajne okolščine, predložiti je tudi dotične listine v izvirniku ali poverjenem prepisu. Na zahtevo se morajo odmerjajočemu oblastvu dajati tudi pojasnila o dejstvih, ki so v zvezi s prodajo (otujitvijo) ali pridobitvijo nepremičnin. Če davščini zavezani ali njegov namestnik opusti predpisano naznanilo ali neresnično izpove ali kaj bistvenega zamolči, se mu lahko predpiše davščina v dvakratnem znesku, torej s 100 odstotnim poviškom. Če pa davščini zavezani dokaže, da je opustil predpisano naznanilo, da je napačno izpovedal ali da je zamolčal v opravičljivi zmoti, ali vsaj brez namena prikrajšati davščino, je namesto stoodstotnega poviška davščine naložiti manjši povišek, ki ne sme presegati niti 10 odstotkov davščine niti 500 kron.

Če davščini zavezani noče dati pojasnil ali če kaka druga oseba naloženo naznanilno ali pojasnilno

dolžnost opusti ali pa napačno naznani ali pojasni, se mora kaznovati z globo do 500 K.

Pridobitelju nepremičnine pa nalaga zakon dolžnost, dajati pojasnila, ter jamstvo za davščino, ako ni izterljiva od otujitelja (prodajalca).

Predmet davščine je prirastek na vrednosti t. j. razlika med otujilno (prodajno) vrednostjo in pridobitno vrednostjo. Zakon ima podrobna določila, kako se postopa pri ugotovitvi otujilne (prodajne) in pridobitvene vrednosti ter kako se odmerja davščina.

O odmeri davščine se plačilni zavezanec obvesti s plačilnim nalogom, kadar pa se od pridobitelja zahteva jamstvo za davščino, se mu to naznani z jamstvenim plačilnim nalogom. Proti plačilnemu in jamstvenemu plačilnemu nalogu je dopustna pritožba, ki jo je v 30 dneh po vročbi naloga vložiti neposredno pri deželnem odboru. Pritožba nima odločilne moči. Davščino je vselej in sicer tudi tedaj, če je vložena pritožba, plačati tekom 14 dni po vročbi plačilnega ali jamstvenega plačilnega naloga, sicer se s petodstotnimi letnimi zamudnimi obrestmi vred prisilno izterja potom političnega izvršila ali pa sodnim putem.

Od donosa davščine se odtegne pred vsem 5% za deželni zaklad kot režijski prispevek, od ostalega donosa dobi po odbitku morebitnih povračil, povračilnih obresti, sodnih, cenilnih in izvršilnih stroškov polovica dežela, polovico pa občina, v kateri leži otujeno zemljišče.

Ta okrožnica naj se na običajni način razglasi.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, dne 9. aprila 1913.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Iz XI. seje dežel. odbora kranjskega dne 5. aprila 1913.

Občinske zadeve.

1. C. kr. upravno sodišče se je v nekem slučaju postavilo na stališče, da je tovarniške delavce po kranjskem občinskem volilnem redu smatrati za dninarje, vsled česar ti delavci nimajo občinske volilne pravice.

Ker je pa namen novega občinskega volilnega reda, pritegniti vse mase k javnemu delovanju izven le navadne dninarje, ki so uslužbeni danes pri tem jutri pa pri drugem gospodarju in so vsled tega od gospodarjev odvisni, česar se pa ne more reči od raznih tovarniških in obrtnih delavcev, ki so nastavljeni po večini proti 14 dnevni odpovedi in ki prejemajo tedensko plačo, sklene deželni odbor, že v prihodnjem zasedanju deželnemu zboru predlagati novelo k obč. volilnemu redu, v kateri se natančno določi razmerje med tovarniškim in obrtnim delavcem in dninarjem.

2. Mestni občini ljubljanski se dovoli najetje posojila pri kranjski deželni banki v znesku 1 milijon kron pod gotovimi pogoji. Posojilo se bo rabilo za zgradbo zbiralnih kanalov.

3. Ker želi c. kr. finančno ministrstvo, da bi mu deželni odbor podal natančno statistiko o dohodkih in izdatkih posameznih občin, je sklenil deželni odbor razpisati službo pogodbenega uradnika, katerega naloga bo, zbrati potrebne podatke in prirediti statistiko. Plača se določi na letnih 2000 kron. Pogoj za vsprejem je spoznavanje občinskih poslov.

Vodovodne zadeve.

1. Dela za zgradbo vodovoda v Hrastju, ki je le podaljšanje kranjskega vodovoda, se oddajo I. kranjski podjetniški družbi v Ljubljani (izkop in zasip cevne jarka), dobava cevi akcijski družbi Greinitz, dobava armatur pa tvrdki Bopp & Reuther.

2. Na prošnjo deželnega odbora za državno podporo za zgradbo vodovoda za Bled in okolico je odgovorila c. kr. deželna vlada, da ministrstvo ni v položaju dovoliti takega prispevka, ker se pri tem vodovodu ne gre tudi za uravnavo podzemskih voda, v katere namene lahko dovoljuje prispevke (kraški svet, Dalmacija itd.). Deželni odbor sklene, da se odgovori c. kr. deželni vladi na ta odgovor, da deželni odbor nikakor ne prizna tega stališča centralne vlade in da zatrdno pričakuje, da bo ministrstvo za tako velik in radi tujkega prometa tako važen vodovod dovolilo primerno podporo.

Cestne zadeve.

Zgradba deželne ceste Škofjaloka - kolodvor in zgradba železobetonskega mostu čez potok Sušico se odda I. kranjski podjetniški družbi v Ljubljani.

Živinoreja.

Ker se je na Kranjskem zelo razširila nalezljiva bolezen na spolovilih pri goveji živini, vsled česar se krave sploh ne obrežijo ali pa zvržejo, sklene deželni odbor, da se ustanovi poseben fond, iz katerega se plačujejo stroški za zdravljenje. Za leto 1913. se določi 16.000 K in sicer plača dežela 4000 K, c. kr. kmetijska družba 4000 K, iz državne dotacije za povzdigo živinoreje se določi pa 4000 K. Zadnjo četrtino (4000 K) bodo morali prispevati interesentje in sicer na ta način, da se jim bodo na njih prošnje povrnila tri četrtine stroškov za zdravljenje na tej bolezni obolele živine.

Razno.

Z ozirom na vedno naraščajoče število izseljencev v Ameriko in na dejstvo, da ti izseljenci po navadi padejo v roke brezvestnim agentom, sklene deželni odbor, da se izda na vsa županstva okrožnica s pozivom, naj v danih slučajih opozorijo izseljence na prekoristno „Rafaelovo družbo“ v Ljubljani, kjer dobi vsak izseljenec potrebne podatke in zavetje.

Iz XII. seje dežel. odbora kranjskega dne 12. aprila 1913.

Cestne zadeve.

1. Trasiranje cestne proge Rob-Lužarje se odda inženirju Gödererju, proge Mirna-Sv. Križ in Čatež-Mrzla Luža pa inženirju Fischerju.

2. V okrajni cestni odbor v Krškem se imenujeta kot zastopnika deželnega odbora Ivan Pfeifer, c. kr. poštar in posestnik v Leskovcu in Andrej Pirc, posestnik v Ravneh.

Živinoreja.

Živinorejski zadrugi v Strugah se dovoli 1000 K prispevka za premovanje goveje živine.

Mlekarsstvo.

V mlekarski tečaj za moške, ki se prične 21. aprila na mlekarski šoli na Vrhniki, se sprejmejo: Franc Kuster, Anton Kušar, Franc Škamperle, Alojzij Jež, Franc Trček, Josip Meglen, Franc Jaklič in Anton Zidar s štipendijami po 150 K, v ženski tečaj pa, ki se prične 2. junija t. l. na isti šoli: Frančiška Čamernik, Marija Trobevšek, Marija Ule in Terezija Kurent s štipendijami po 100 K.

Razven teh se sprejmeta še dva plačujoča gojenca, in sicer eden s Primorskega, drugi z Ruskega.

Razno.

Pogorelcem v Trebčivasi, občina Dvor, se dovoli 2000 K podpore, ki se razdeli na enak način, kakor prva podpora.

Iz XIII. seje dežel. odbora kranjskega dne 14. aprila 1913.

Osebne zadeve.

1. Za uradnike v deželni prisilni delavnici se uvede uniforma, kakor je v drugih enakih zavodih običajna.

2. Distinkcije paznikov se preuredijo in sicer dobi pomožni in provizorni paznik eno zvezdo (poddesetnik), definitivni paznik do 10. službenega leta dve zvezdi (desetnik), paznik od 10. do 20. službenega leta tri zvezde (četovodja), paznik z daljšo službeno dobo pa tri zvezde in svilen trak (narednik).

3. Vratarska služba v blaznici na Studencu se razdeli v dnevno in v nočno službo.

Cestne zadeve.

1. Zgradba mostu „pri Ivanu“ na okrajni cesti Borovnica-Brezovica se odda podjetniku Krvina & Dolničar.

2. V okrajni cestni odbor v Radečah se imenujeta zastopnikom deželnega odbora Ludovik Bajc, župnik v Št. Janžu in Janko Simončič, tajnik okrajne posojilnice v Radečah.

Ribarstvo.

Po znižanih cenah se odda sedmim prosilcem 10.500 potočnih postrvi in 3000 ameriških postrvi iz ribogojnega zavoda župnika Kleindiensta v Begunjah. Druge prošnje za oddajo ameriških postrvi bo deželni odbor rešil šele tedaj, ko dobi od okrajnega ribarskega odbora poročilo, v katere vode se te postrvi lahko zasadijo brez škode za domače potočne postrvi.

Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani.**Okrožnica**

županstvu na Kranjskem.

Št. 7304. — S 1. aprilom 1913 se je ustanovilo — in posluje od tega dneva nadalje v Ljubljani c. kr. policijsko ravnateljstvo. Vsled tega je prešlo vse poslovanje v policijskih zadevah, predvsem zglaševanje, dalje kaznovanje policijskih prestopkov itd. iz delokroga mestnega magistrata v delokrog c. kr. policijskega ravnateljstva.

Ker se obračajo županstva še vedno na mestni magistrat za razna obvestila policijskega značaja, kakor n. pr. z vprašanji glede bivanja te ali one osebe itd., in je s tem poslovanje otežkočeno ter se tudi rešitev vsled tega zakasni, se naroča županstvu, da naj pošiljajo odslej vse spise policijskega značaja neposredno c. kr. policijskemu ravnateljstvu v Ljubljani.

Od deželnega odbora kranjskega.
V Ljubljani, 24. aprila 1913.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Vprašanja in odgovori.**47. Županstvo „D.“****Vprašanje:**

Primeril se je slučaj, da je odšel eden izmed občinskih odbornikov v Ameriko. — Na njegovo mesto ima priti eden izmed dveh namestnikov, ki pa imata oba enako število glasov. — Treba je torej žrebat. — Ali se mora vršiti žrebanje pri občinski seji, ali sme županstvo odrediti žrebanje brez seje, n. pr. v pričo občinskih svetovalcev?

Odgovor:

Kako naj se izvrši žrebanje, o tem manjka zakonitih določil. — Gotovo ni nobene ovire, če hoče izvršiti županstvo žrebanje v pričo celega občinskega odbora.

Umestneje pa bi bilo po našem mnenju, da se sestane k žrebanju enaka volilna komisija, kakor pri volitvi občinskega odbora; (§ 20. obč. voliln. reda). Tako bo postavni obliki vsekako zadoščeno. — Po končanem žrebanju, ki se naj takoj razglasi, naj se sestavi in podpiše zapisnik, enako kakor volilni zapisnik, ki ga predpisuje § 27. c) obč. voliln. reda.

48. Županstvo „D.“**Vprašanje:**

Eden izmed občinskih odbornikov namerava prodati občini nekaj zemljišča. — Sme-li biti ta občinski odbornik navzoč pri seji, pri kateri se bo obravnavala zadeva? Dalje, ako bi imel ta slučajno kakega sorodnika v odboru, ali se mora dotični tudi odstraniti od seje?

Odgovor:

Za ta slučaj so merodajna določila § 44. občinskega reda, ki pravi, da se mora odstraniti od seje vsak starešinec in odbornik, če se obravnava kak predlog, tičeč se njegovih zasebnih koristi.

Enako se mora torej v zmislu navedenega paragrafa odstraniti vsakdo, ki je z dotičnim odbornikom-prodajalcem v sorodu ali svaštvu prvega in drugega kolena.

Opozarjamo za slučaj, da bi vsled take odstranitve prizadetih odbornikov utegnili biti seja nesklepčna, da je treba pozvati pravočasno namestnike.

49. Gospod I. F. v L. pri R.**Vprašanje:**

Mož in žena sta solastnika enega in istega zemljišča ali posestva v eni občini, a mož ima na svoje lastno ime obrtni list (trgovino), od katerega obrta plačuje direktni davek. — Ali ima mož pravico posebe voliti tudi glede obrta, tako da bi imel dva glasa pri eni volitvi?

Odgovor:

Naše mnenje je sledeče: Mož ima v tem slučaju vsled davčnega predpisa od obrti še posebno volilno pravico. Če bi bil le sam obenem tudi posestnik, potem bi veljale določbe § 14. obč. vol. reda. — Ker pa je soposestnica tudi njegova žena, imata kot soposestnika od skupnega posestva oba skupaj volilno pravico.

Iz tega sledi, da sme mož dvakrat voliti in sicer enkrat kot samostojen obrtnik, drugič pa kot solastnik z ženo — za ženo po § 7. obč. volilnega reda. — Za uvrstitev v volilni imenik je dana v vsakem slučaju posebna postavna podlaga.

Enako je razsodilo tudi že c. kr. upravno sodišče: „Ker predstavljajo udeleženci, ki so vsled merodajnega davčno-uradnega predpisa kvalificirani kot soposestniki, po § 7. obč. vol. reda samostojno volilno-upravičeno osebo, sledi iz tega, da v kolikor je posamezni soposestnik vrhu tega še bodisi po davku bodisi po osebnih lastnostih upravičen voliti, te posebno pristojne mu volilne pravice ne izgubi zaradi tega, ker je deležen kot soposestnik z drugimi skupne volilne pravice.“ (B 8016 iz l. 1894.)

50. Gospod I. F. v L. pri R.**Vprašanje:**

Prosim pojasnila na sledeče vprašanje.

V novi postavi o gospodarskih odborih, točka 2. stoji, da volijo gospodarski odbor občani, kojim je v dotični podobčini ali soseski najmanj eno leto predpisan občinskim dokladam podvržen direktni davek. Zadnji odstavek te točke pa pravi, da veljajo v ostalem glede pravice voliti in voljenim biti zmiselno določbe §§ 1.—11. obč. vol. reda.

V soseski P. in L. se ima vršiti volitev gospodarskega odbora. Ali pridejo torej v volilni imenik tudi one osebe iz sosednih občin, podobčin ali sosesk, ki imajo v soseskah P. in L. zemljišča ali obrt in plačujejo v gornjem zmislu direktni davek, in imajo vse lastnosti za volilno pravico po § 1. obč. vol. reda. —

Dalje: ali smejo voliti tudi v § 1., v odstavku II. obč. vol. reda navedene korporacije, društva itd.?

Odgovor:

Sicer smo o tej stvari že pisali, vendar odgovarjamo danes še enkrat na to vprašanje.

Predvsem velja za volitve gospodarskih odborov vse ono, kar je določeno v postavi glede volitev v občinske odbore — z edino izjemo, da se ima za gospodarske odbore sestaviti le en volilni imenik. — Po teh določbah se morajo voliti gospodarski odbori, odkar je stopil v veljavo novi zakon z dne 1. avgusta 1912, dež. zak. št. 49.

V volilni imenik pridejo torej vse one osebe iz sosednih občin, podobčin ali sosesk, ki jim je v soseskah P. in L. predpisan kakršne koli vrste direktni davek.

Tudi v II. odstavku § 1. obč. volilnega reda navedene korporacije, — juristične osebe, — smejo voliti v gospodarski odbor enako, kakor vsi drugi volilni upravičenci.

51. Gospod I. F. v L. pri R.

Vprašanje:

V tukajšnji občini ima zemljišče graščina Š., koje lastnik ni avstrijski državljani, ima pa pooblaščenega oskrbnika za to graščino. — Ta pooblaščenec pa je avstrijski državljani in ni izključen od volilne pravice po § 3. občinskega volilnega reda.

V davčnem katastru ni vpisano ime graščinskega lastnika, marveč samo „Graščina Š.“ — Zato pride ta tudi pod tem naslovom v volilni imenik. Graščina pa spada pod avstrijsko državljanstvo.

Ali se more potem reklamacije izbrisati graščina iz volilnega imenika?

Ali more oziroma ima pravico dotični oskrbnik graščine voliti gospodarski ali občinski odbor s pooblastilom lastnika graščine?

Odgovor:

Končno odločbo bo v tem slučaju dognati inštančnim potom v reklamacijskem postopanju.

Nam je mogoče v tem vprašanju le razmotrivati in izreči svoje mnenje.

Kaj določa zakon o volilni pravici? — Paragraf 1. obč. volilnega reda pravi, da imajo volilno pravico le avstrijski državljani, ki imajo za to potrebne lastnosti.

Vrh tega imajo volilno pravico tudi v II. odstavku navedenega paragrafa našete — takozvane pravne (juristične) osebe.

Ali je „graščina“ taka juristična oseba? Po našem mnenju o tem ne more biti niti govora, ker je graščina izključna last dotičnega tujega državljan in je torej le on osebno nositelj vseh pravic in bremen. Le njemu je torej predpisan davek, ne pa graščini.

Iz tega sledi, da graščina kot taka ne more biti vpisana v volilni imenik kot volilka, ravno tako tudi ne njen lastnik, ker ni avstrijski državljani.

Iz navedenega sledi dalje, da lastnik graščine kot nevolilec ne more nikogar pooblastiti za izvrševanje volilne pravice v njegovem imenu, kar je čisto jasno in logično, kajti če sam te pravice nima, je tudi na drugega prenesti ne more.

Po našem mnenju so torej dani pogoji, da se graščina izreklamira.

52. Gospod J. Z. v K.

Vprašanje:

Moj sosed namerava pogozditi travnik in je že zasadil eno parcelo tik moje parcele. — Lega te po-

sajene sosedove parcele je taka, da ima jutranje solnce, ker je v bregu; moja parcela na drugi strani pa ima solnce le popoldne. Vsled nasadov in ko se zasajene smreke razvijejo, bo moj svet uničen, ker bo delalo drevje senco tudi popoldne in zabranjevalo solnčno obsevanje. — Prosim pojasnila: Ali je mogoče to preprečiti? Kaj naj storim, da rešim omenjeni svet? Danes je glavni dohodek travnik, a v senci smrek pa trava nikdar ne uspeva.

Odgovor:

Dvomimo, da bi se mogli Vi z uspehom upirati pogozditvi sosedovega travnika. — Vendar pa mi nismo v stanu, dati Vam točnih navodil, ker je položaj za nas premalo jase. — Zato Vam svetujemo, da se obrnete na c. kr. okrajno glavarstvo, ki bo dalo zadevo preiskati po svojih strokovnjakih, to je po gozdarskih nadzornikih, ki jim gre nadzorstvo po določbah gozdne postave iz tozadevnih posebnih odredb. Glede nasadov tik ob meji Vas opozarjamo, da imate na podlagi določbe § 422. občega državlanskega zakona pravico, izrjavati iz svojega zemljišča korenine tujega drevesa, kakor tudi obrezati ali požagati veje, ki vise čez mejo na Vaše zemljišče.

Če so zasajene smreke tik ob Vaši meji, opozorite sosedu na te določbe.

53. Županstvo Kr. (Gor.)

Vprašanje:

Dne 1. maja so postavili znani ljudje na občinski svet „mlaj“ brez vednosti oziroma dovoljenja županstva. — Ko je bilo županstvo o tem obveščeno, izdal se je takoj odlok, naj se mlaj takoj odstrani; od strani udeležencev pa se je odgovorilo, da se to ne zgodi, in da bo mlaj tako dolgo stal, dokler bodo oni hoteli. Ker pa je bilo županstvo pripravljeno, ga s silo odstraniti, je naprosilo orožništvo, da bi posredovalo v slučaju potrebe, a orožništvo je to odreklo. — Zato prosimo pojasnila:

Ali sme res vsak z občinskim svetom po svoje delati, in kako naj se postopa ali kake korake naj se stori proti udeležencem oziroma protivnikom?

Odgovor:

Ker je občina lastnica dotičnega zemljišča, se razume samoposebi, da se ne sme ondi brez dovoljenja županstva kot upravnega organa ničesar postaviti. — Ker se je postavil mlaj brez dovoljenja in vednosti županstva, je bilo to upravičeno, kot upravitelj občinskega zemljišča zahtevati takojšno odstranitev.

Če se dotični, ki so postavili mlaj, protivijo ukazu županstva na takojšno odstranitev, ima županstvo seveda pravico, ga dati samo odstraniti. — Ako bi se kdo temu s silo upiral in bi hotel rabiti silo, naj ga županstvo predvsem opozori na posledice takega kaznivega dejanja, in če bi to nič ne izdalo, naznani državnemu pravdnistvu, poleg tega pa še vloži ovadbo radi motenja posesti.

Ako meni županstvo, da bi bila potrebna orožniška asistenca, je najbolje, če se obrne pisмено — v slučaju nujnosti tudi brzojavnim potom na okrajno glavarstvo, ki bo naročilo orožnikom, da dajo županstvu vso pomoč za vzdrževanje javnega reda in miru.

V slučaju posebne nujnosti in potrebe pa mora orožništvo tudi po županovem naročilu skrbeti za vzdrževanje miru (n. pr. v slučaju izgrediv). — Ako bi orožniški organi tega ne hoteli storiti, naj se županstvo na primernem mestu proti temu pritoži.

54. Gospod V. B. v O. (Gor.)

Vprašanje:

Cerkvena občina O. je v zmislu deželne postave z 29. nov. 1863 (št. 2 dež. zak. za Goriško iz l. 1864.) zidala novo župnišče. Pred zidanjem se je zadostilo vsem formalnim zahtevam občinskega reda za Goriško: starešinstveni sklep, razglas, razpoložitev proračuna in končnega računa po dovršeni stavbi. K zidanju so prispevali vsi davkoplačevalci cerkvene občine O. po meri direktnih davkov (zemljiških in hišnorazrednih).

— Obvezani so bili plačati svoje prispevke v treh letih. V teku teh treh let je nek posestnik kupil dve hiši, eno iz proste roke, drugo na sodnijski dražbi. Obe hiši sta bili še obteženi z njih zadevajocimi prispevki za župnišče, ker jih prvotna posestnika nista plačala. Sedanji posestnik se pa brani plačati sedaj te prispevke in se izgovarja s tem, da pri sodnijski dražbi ene hiše ni bil opozorjen na to breme, in da je druga hiša sedaj prosta davka, ker jo je spremenil v klet.

Ali je ta posestnik dolžan v tem slučaju plačati obe njegovi kupljeni hiši zadevajoče prispevke? Kako naj županstvo izterja od njega ta znesek? Se ga li sme sodnijsko tožiti?

Odgovor:

Iz predstoječega vprašanja sklepamo, da se je izvršila za zgradbo župnišča konkurenčna obravnava. Iz obravnave in tem povodom sestavljenih pogojev, oziroma iz razzodbe političnega oblastva morajo biti razvidni pogoji glede zgradbenih prispevkov. Ker mi ne vemo izida obravnave in ne poznamo načina rešitve političnega oblastva, tudi nismo v stanju dati točnega odgovora. — Vsled tega Vam svetujemo, da se obrne ali župni urad ali županstvo, ali pa sporazumno oba na c. kr. okrajno glavarstvo, da na podlagi konkurenčne razzodbe dožene in odloči, je-li dotični posestnik dolžan plačati prispevek ali ne. Po našem mnenju se plačilu ne bo mogel upirati, ker se pri nakupu prevzamejo tudi bremena, če niso popred poravnana. — Izterjanje sodnim potom ni potrebno, ker stori to politično oblastvo samo s politično rubežnijo; le obrniti se mora na to oblastvo župni urad ali pa županstvo.

55. Županstvo v D.

Vprašanje:

V tukajšnji občini biva sedaj že osmo leto A. V., ki je pristojen v občino Št. — Po poklicu je dninar in tesač; je poročen in ima precejšno družino. Semkaj je prišel l. 1905. in je kupil malo posestvo. Ker ni imel denarja, da bi plačal posestvo, so mu to kmalu prodali. Bil je tudi kaznovan, ker je posestvo skoro popolnoma uničil. Posekal je namreč vse drevje, tudi sadno, in posestvo gospodarsko takorekoč popolnoma uničil. — Od takrat biva v tukajšnji občini kot gostač. Med tem časom je bil že radi tepeža in tatvine kaznovan. — Vsled tega se ga občinstvo po večini boji. — Občinski odbor ga nikakor ni voljan sprejeti v občinsko zvezo, ker je gotovo, da bo imela občina z njim in njegovo družino velike sitnosti in stroške. — Vsled tega zahteva tukajšnji občinski odbor, da se mora izseliti iz občine. — Tudi je sklenil občinski odbor, da se kaznuje vsakega posestnika, ki ga sprejme v stanovanje, z globo 20 K in da mu mora poleg tega še stanovanje odpovedati.

Ker pa županstvu ni znano, v koliko je ta sklep občinskega odbora veljaven, se prosi nastopnega pojasnila:

1. Ali se more tej osebi pravomočno prepovedati po sklepu občinskega odbora bivanje v tukajšnji občini?

2. Ali je navedeni sklep občinskega odbora veljaven in sploh postaven?

3. V slučaju, da se mu bivanje ne more zabraniti, ali more županstvo oziroma občinski odbor bodisi njegovo prošnjo ali pa prošnjo dosedanje občine za sprejem v domovinsko zvezo postavnim potom odkloniti? — Ali bi ta odklonitev veljala, da bi je ne moglo c. kr. okrajno glavarstvo razveljaviti in ugoditi morebitni pritožbi?

Odgovor:

Dokler ne poteče za priposestvanje domovinstva potrebna 10-letna doba, toliko časa vprašanje o sprejemu sploh ne pride v poštev. O tem se bo mogel baviti občinski odbor še le potem, ko bo vložena prošnja, ker se tu stališče ne more že v naprej določiti (prejudicirati). — Ako bodo izpolnjeni pogoji za sprejem te osebe v vašo občino, mu bo seveda priznalo domovinstvo v Vaši občini politično oblastvo, četudi bi občinski odbor (— ne županstvo! —) odklonil tozadevno prošnjo. Z desetletnim bivanjem je pravica do domovinstva materijelno že priposestvana, in je sklep občinskega odbora ali pa odločba političnega oblastva le formalnega značaja.

Če se hočete ubraniti dotične osebe, da ne bo v nadlego občini, Vam preostaja le izgon, — če namreč ni drugih postavnih predpogojev, ki bi izključevali dolžnost sprejema v občinsko zvezo. — Zato Vas opozarjamo, da natančno proučite temeljito razpravo c. kr. okr. komisarja pl. Andrejke o izgoni pravici, ki smo jo priobčili v 7. in 8. šte. „Obč. Upr.“ l. 1912, (stran 55).

Občinski odbor ima po § 10. obč. reda pravico, komu prepovedati bivanje v občini, če je njegovo življenje med tem postalo omadeževano. — Ta pogoj bi bil dan vsled sodnijske obsodbe zaradi tatvine in tepeža, — in je dotični sklep občinskega odbora, ki se glasi na izgon, pravilen in tudi vtemeljen. Zaradi sitnosti, ki bi jih utegnili imeti občina v bodoče, pa ni mogoče nikogar izgnati.

Ni pa upravičen občinski odbor skleniti, da se kaznuje gospodarja, ki bi vzel dotično osebo na stanovanje, in da mu mora gospodar tudi stanovanje odpovedati. Te kompetence občinski odbor nima, torej je s tem sklepom prekoračil svoj delokrog, vsled česar bi politično oblastvo ta sklep vsekako razveljavilo.

Zato svetujemo, naj občinski odbor o izgonu vnovič sklepa, o sklepu dotičnega, ki se ima izgnati pravilno in pismeno obvesti s pravilnim poukom o pritožbeni pravici, (§ 10., II. odst. obč. reda). — Političnemu oblastvu pa naj se razmere v poročilu o pritožbi natančno pojasnijo.

Vestnik „Rafaelove družbe“.

Pomen in važnost Rafaelove družbe v varstvo izseljencev razumeva in uvideva predvsem deželni odbor kranjski, ki je odredil, da se razpošlje sledeča

Okrožnica

županstvu na Kranjskem.

Št. 7112. — Vsled sklepa deželnega odbora v seji dne 5. aprila 1913 se opozarjajo županstva na važnost „Rafaelove družbe“ za varstvo izseljencev.

Družba ima izključno človekoljuben namen, je popolnoma dobrodelnega značaja in ne zahteva za svoje delovanje prav nikakega plačila, ampak daje brezplačno vsem, ki se hočejo seliti v inozemstvo, zlasti v Ameriko, navodila, kako jim je postopati, predno se podado na pot, (glede voznih prog in cen), kako se jim je ravnati med vožnjo in kako pri dohodu v tujino.

Zlasti važen za vsakega izseljenca je „priporočilni listek“ in pa družbin znak; oba dobi vsakdo, ki se obrne na „Rafaelovo družbo“, pri njej brezplačno.

Županstvom se naroča, da vsakega izseljenca posebe napote, da se zgłosi pri „Rafaelovi družbi“ še predno kupi vozni listek, ker le na ta način ga bo mogoče obvarovati materijalne škode.

Dalje se naroča županstvom, da prebero to okrožnico v prihodnji odborovi seji in jo razven tega tudi na običajni način javno razglase.

Rafaelova družba ima svojo pisarno v Ljubljani, Dunajska cesta št. 32, I. nadstropje, (v hiši „Zadružne Zveze“).

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, 18. aprila 1913.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Županstva, župni uradi in izobraževalna društva naj nikoli ne opuste, pri raznih prilikah opozoriti ljudstvo na Rafaelovo družbo.

Cerkvena glasba.

Dr. Anton Faist, cerkvene pesmi za mešani zbor, dva zvezka:

I. Velikonočne, binkošne, Marijine. Part. K 1:50, glasovi a K —25.

II. Marijine (šmarnične). Part. K 1:80, glasovi a K —25.

Zaloga: „Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

Dr. Faist, gimnazijski profesor v Gradcu, je izdal te pesmi z nemškim besedilom. Pesmi so našim razmeram tako prikladne, da sem se obrnil do skladatelja in založništva s prošnjo, naj bi se te pesmi izdale v slovenskem jeziku. Graška „Styria“ je prošnji ugodila in sedaj so prišle pesmi na svetlo. Ker sem povzročil izdajo, dolžan sem pesmi vpeljati s priporočilnim pismom.

Le-te pesmi so jako lahke in blagolasne, vendar jih diči neka noblesa, ki se skrbno varuje vsake banalnosti. Marsikatera izdaja pesmi ostane na papirju, pesmi se pa malo pojo. Faistove pesmi se bodo pele vse, samo da jih pevovodje dobe v roke. S partituro se morajo kupiti tudi glasovi, zato so posebe natisnjeni; cena je nizka. Upam, da Faistove pesmi zbude občno pozornost in da sem s to izdajo ustregel našim zborom.

P. Hugolin Sattner.

Raznoterosti.

Koliko so leta 1912. zaslužile banke? V času vsesplošne gospodarske krize, ko v obrti in trgovini na vseh straneh poka in ko med delavskim ljudstvom vlada kruta beda — v tem času se bankam sijajno godi. Vse so l. 1912. masno zaslužile. V naslednjem le nekaj primerov, o čemer pa treba vpoštevati, da številke niso povsem točne, kajti banke se razumejo na sestavo bilanc in prikrijejo dobršen del dobička — nekaj radi davka; nekaj pa radi delničarjev, da jim ni treba izplačati še višjih dividend. Izkazale so za l. 1912.: Dunajski „Bankverein“ 27,635.804 kron kosmatega in 14,234.142 K čistega dobička; 594.000 K se prenese na leto 1913., dividenda se izplača 7 in pol odstotka to je 30 K na delnico; anglo-avstrijska banka 23,214.758 K (predlanskim 19,640.965 K) kosmatega in po odbitku vseh stroškov 12,702.123 K (predlanskim 10,251.394 K) čistega dobička; dividenda znaša 20 K na delnico. Nad 3,000.000 so deli na „stran“ ali sicer porabili; „Länderbanka“ 25,246.106 K kosmatega in po odbitku vseh stroškov 13,687.811 K čistega dobička; dividenda znaša 30 K (7 in pol odstotka); avstr. „Bodenkreditanstalt“ 14,961.418 K čistega dobička; dividenda znaša 57 K (19 odstotkov!); pri tem pa še niso sklenili računov o mnogih masnih poslih, — ker hočejo za eno leto zavleči plačilo davkov! Avstr. Kreditanstalt izkazuje 18,000.000 K čistega dobička, ki je pa v resnici mnogo višji.

Prenapolnjenje v zdravniškem poklicu. Kakor so poročali listi, je v Avstriji veliko prenapolnjenje v zdravniškem poklicu. V minulem zimskem semestru je bilo v Avstriji 6439 medicincev; od teh je bilo na Dunaju vpisanih 2505 dijakov. Nasproti lanskemu letu je število dijakov na medicinskih fakultetah v Avstriji naraslo za 800, to je za 24%. V zadnjih desetih letih pa je število medicincev v Avstriji naraslo za več nego 150%. Tudi število žensk, ki študirajo medicino, se vedno množi; v zadnjem zimskem semestru je bilo v Avstriji 422 medicink, od katerih je bilo 152 vpisanih na dunajski medicinski fakulteti kot redne slušateljice.

Časopisje v Avstriji. Leta 1911. je izhajalo v Avstriji vsega skupaj 4261 listov in revij. Od tega je bilo 1282 političnih in 81 ženskih listov. Pet- do sedemkrat na teden je izhajalo 178 listov. Nemških listov je bilo 2327, čeških 1141, poljskih 369, italijanskih 131, slovenskih 91, rusinskih 71, hrvaških in srbskih 35, hebrejskih 19, rumunskih 14 in več drugojezičnih. V esparantskem jeziku sta izhajala 2 lista.

Gospodarska kriza na Kranjskem. Najboljši dokaz o gospodarski krizi so številne sodne eksekucije. Po uradnih podatkih je bilo l. 1911. v okolišču ljubljanskega deželnega sodišča 14.215 eksekucij, od teh v Ljubljani 5186; leta 1912. pa je bilo že 16.021 eksekucij, med njimi v Ljubljani 5668. V okolišču novomeškega okrožnega sodišča je bilo leta 1911. 7271 eksekucij, leta 1912. pa se je število zvišalo na 8464. Pri ljubljanskem deželnem sodišču je bilo leta 1911.

otvorjenih 13 konkurzov, leta 1912. pa 25; pri okrožnem sodišču v Novem mestu je bilo leta 1911. otvorjenih 8 konkurzov, leta 1912. pa 5. — Ampak to je sele pričetek, kajti če bodo politične razmere vedno bolj napete, utegne nastati strahovit polom.

Koliko se je 1. 1911 v Avstriji plačalo osebno dohodninskega davka. Osebno dohodninski davek je moralo plačati leta 1911. v Avstriji 4,235.701 oseba, 14,9 odstotkov vsega prebivalstva. Dohodki vseh teh oseb so bili proračunani s 5382 milijoni kron, okroglo 400 milijonov več kakor leta 1910. Plačal se je osebno dohodninski davek v znesku 93,200.000 kron in se je za 7,700.000 K povišal. Na Kranjskem se je plačalo 740.000, na Štajerskem 3,970.000, na Koroškem 820.000, v Trstu 2,180.000, v Istri 470.000, na Goriškem 360.000 in v Dalmaciji 450.000 K dohodninskega davka.

Kupujte železne blagajne!

Vedno in vedno smatramo kot potrebno opozarjati županstva, naj si nabavijo močne železne blagajne. Izdatek za nje je le enkratni, a blagajna traja vedno, ker je varna tudi ob požaru.

Priporoča se pa nabava težjih blagajen, tako da jih tudi odnesti ni mogoče. Večje blagajne so potrebne že za to, da se shranjujejo v njih tudi blagajniški dnevnik in priloge, ki so celo važnejši nego denar.

Priporočamo najsolidnejšo tvrdko M. Adlersflügel, tovarna železnih blagajen, Dunaj I. Franz-Josefs-Kai št. 27. — Cene za občine znižane. Posreduje tudi „Kmetška županska zveza“.

Listnica uredništva in upravnistva.

Gosp. I. C. v O. — Vse številke letošnjega leta smo odposlali na Vaš cenj. naslov. — Vaše vprašanje pa ni jasno, zato ni mogoč povsem točen odgovor. — Če želite, da odgovorimo v posebnem pismu, priložite 30 vin. v znamkah in pojasnite natančno, čegav je vodovod in kdo je postavil dotični odsek, ki ga oskrbuje. — Še boljše pa je, če se obrnete naravnost na deželni odbor.

Občinski in posojilniški tajnik in organist

vešč slovenskega, nemškega in hrvaškega jezika, v vseh občinskih, zadružnih, društvenih in zemljiško-knjižnih zadevah dovršeno praktičen, z višjo glasbeno naobrazbo, službujoč nad 18 let na večjih krajih, zanesljiv, trezen in strogo rednega življenja

želi premeniti službo

takoj ali v doglednem času na Slovensko. Pojasnila pri „Občinski Upravi“.

2-5

Kranjska deželna banka v Ljubljani

v deželnem dvorcu — vhod v Gosposki ulici 2.

Obrestuje hranilne vloge po

 $4\frac{1}{2}\%$

brez vsakega odbitka. Obresti se pripisujejo glavnici polletno. Vloge v tekočem giro-računu in na blagajniške liste po najugodnejših pogojih.

Daje komunalna posojila

občinam, okrajnim in šolskim odborom ter zdravstvenim zastopom, v

 $4\frac{1}{2}\%$

komunalnih zadolžnicah.

Hipotekarna posojila

v zastavnih listih po

 $4\frac{1}{2}\%$

Eskomptuje menice denarnih zavodov in daje lombardna posojila. Prodaja lastne pupilarno-varne komunalne zadolžnice in zastavne liste.

Banka je pupilarno varen zavod ter jamči zanjo dežela Kranjska.

Uradne ure za stranke vsak delavnik od pol 9. ure dopoldne do 1. ure popoldne.